

Türk Milleti adına mahkeme yaparak hükmü vermeye yetkili İstanbul
Asliye 5. Ticaret Mahkemesinin kararıdır.

Esas No: 973/48

Karar No: 975/66

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 26.2780

Reis 938 I

Aza II008

Aza IO9I5

Katip

İbrahim Kargal

Nahit Göksu

M. İzzet Başaralı

K. Yüzügülçü

DAVACI . D.B. Deniz Navliyatı T.A.Ş. Namına Murakaba Heyet Meclisi

VEKİLİ . Av. Mustafa Remzi Tevrüz

DAVALI . I- Lütfü Hızlan

2- Ziyaad Ebuzziya

3- Mazhar Durmuş

VEKİLİ . Av. Muzaffer Talay Av. Muin Küley

DAVANIN MEVZU . İddia davacı Denizcilik Bankası Deniz Navliyat T.A.Ş.
adına vekili Av. Mustafa Remzi Tevrüz tarafından verilen 29.1.973
günlü dilekçe ile davacı bankanın Gümrüklerdeki işlerini temsil etmek
üzere 9.3.966 günü bir sene süre ile Cahit Diren adındaki şahsa ve-
rilmiş olduğunun bir seneden sonra dahi bu göreve devam ettiğini, gör-
vünün sürdüğü sıralarda depozito veya avans adı altında Paralar ol-
duğunun, Cahit Diren bu aldığı Paraların mahsulünü yapmadığını, aldı-
ğı depozitoları inde etmediğini, zimmetine geçirdiğini, bu şekilde-
ki hareketi ile zimmetinde 634.235 Lira 22 kuruş kaldığını ayrıca
bu Paraların 256.253 Lira 48 kuruş faizi söz konusu olduğunu böyle-
likle davacı A.Ş. in zararının toplamı 890.488 Lira 70 kuruş olduğunu
bu bu kararın doğduğu sırasında davalılar Lütfü Hızlanın Genel Müdür
ve yönetim kurulu başkanı ve Ziyaad Ebuzziya ile Mazhar Durmuşun i-
se yönetim kurulu üyeleri olduklarını uzun sürede yapılmış olan bu
zararların davalılardan, Yaşlımalar ve uyarılara rağmen tesbit edil-
meyip zimmetin artmasına, kontrollerini tam yapmalarını komisyoncu-
nun müvevelisini zamanında feshetmemiş bulmalarını, komisyoncunun
durumun genel müdürlüğe bildirildiği halde tedbir alınmaması depoziti-
to mahbuzları hiçbir lüzum ve zaruret olmadığı halde komisyoncuya

iade edilmesi komisyon içinde ihaleye en düşük fiyat verenden %5 aş-
ğı miktar ile çalışmayı teklif ettiği hususunun şüphe ile karşılan-
mamış olması ve tedbir alınmaması şirket işlerinin normal süratle yür-
rütülmemesi ve üst kademelere hakim olmamış ve malzeme müdürü üğünün
çalışma düzeninin yetersiz olması ve davalıların bu aksamayı önliye-
cek tedbir bulamaması v.b. gibi nedenlerle zararın doğma sebep ol-
dukları kaldığı Genel Müdürün zimmet olayına 30.7.970 tarihinde bil-
gisi olduğu halde 8 ay gibi süre içinde konuyu ele almamış bulunması
ve hesapların tasfiyesi için komisyoncuya 3 aylık süre tanınmış olma-
sı ve bu sürede büyük miktara varan yeni depozitoların komisyoncu-
nun istirdat edilerek zimmetine geçirmiş olmasına sebep olduğu ve yö-
netim kurulu üyeleri, şirket personeli üzerinde yeteri kadar bir de-
netim sağlamadıkları gibi tahkikat işlerinin sürümecede kalmasın-
dan sorumlu olduklarını ayrıca zimmet olayları olurken yazışmalarla
yetinilerek yapıcı bir harekete geçilmediğini böylelikle komisyoncu-
ya hiyaye etme durumuna düştüklerini bu durumda Türk Ticaret Kanununun
320.ci maddesinde belirtilen diğnat ve basireti göstermedikleri gibi
görevlerini savsadıklarını bu nedenle şirket umumî heyet toplantısı-
nın yapıldığı 25.10.972 günü toplantıda abra edilmediğini belir-
terek davalıların davacı A.Ş. 890.488 lira 70 kurun zarara sorumlu-
rından fazlaya taalluk eden hakları baki kalmak kaydı ile bu zararın
kanunî faiziyle birlikte davalılardan alınmasına karar verilmesini
istemıştır.

CEVAP . Davalılar Lütfü Hızlan, Ziyat Ebüzziya, Mazhar Dur-
man adlarına vekilleri Av. Muzafer Falay ve Muin Küley tarafından
verilen 1.3.973 günlü yazılı cevapla davacı şirketin büyük bir kurulu-
ş olduğunu bu kuruluşta genel müdür ve yönetim kurulu üyelerinin
görev ve sorumluluklarının tayini için Genel Müdürlük teşkilatının
gözden geçirilmesi gerektiğini Genel Müdürün, teknik, idari, ticari,
olmak üzere 3 tane Genel Müdür yardımcısı bulunduğunu Genel Müdürlük
yardımcılarına bağlı kısım seferi uzmanlar kontrolörler, kurul baş-
ları şube müdürleri yönetimde görev aldığı bir A.Ş. olmasına rağmen

men iktisadi devlet teşekküllerinden olması nedeniyle 441 sayılı kararın şüphülme girdiğini böylelikle Genel Müdürün aynı zamanda yönetim kurulunu başkanı olduğunu ve yönetim kurulunda o teşekkülün karar alma organı mahiyetinde olduğunu yönetim kurulunun yalnız 1970 yılı içinde 95 toplantı yaptığı 475 karar verdiği bu kararların 1971, 1972 yıllarında daha da fazla olduğunu, şirketin işlerinin aksamada suistimallere meydan vermeden yürütmesini temin için ayrıca teftiş heyeti ve muhasebe teşkilatı bulunduğunu, yönetim kurulu üyelerinin bu teşkilatlar var iken alt vadedeki memurlar ve işleri ile yakından ilgilenmelerine imkan olmadığını, Cahit Direnin davacı A.Ş. Gümrük İşlerini davalıların işe başlamalarından evvel girdiğini ancak son temdit olayı davalılar zamanında olduğunu ve temditi yapan kurulun davalılardan ayrı kişiselenden teşekkül etmiş komisyon tarafından yapıldığını ancak Genel Müdür olan Lütfü Hızlan'ın onayından geçtiğini beyandır gümrük işlerini yürüten kişiyeye bu işle ilgili komisyonun ittifakla verdiği kararlar bir yıl daha o işi vermelerinde bir sakınca aramak için neden bulunmadığını böylelikle Gümrük Komisyoncusuna son defa bir sene için görev verme olayında kusuru bulunmadığını, Cahit Direne depozito çeme yetkisini ihtiva eden vekaletname verilmesinde müvekkillerinin hiçbir faaliyetleri olmadığını, verilen vekaletname şirket dosyalarına intikal ettirilmediğini, Cahit Diren'in zimmet olayını Genel Muhasebe Şube Müdürü üğme 1971 yılı başında tayin edilen Orhan Aypotay zamanında tesbit ettiklerini ve vekaletnamenin mevcudiyetinde o sebeple öğrendiklerine davalı Mazhar Dırman ile diğer yönetim kurulu üyesi Hamdi Ayrıl tarafından yönetim kurulu gündeme aldırıldığını ve tahkiki için teftiş kurulunun görevlendirildiğini, yapılan tahkikat sonunda Cahit Diren işinin cezai kısmının tahkiki için C.Savcılığı idari yönden cezalandırılması için Gümrük ve Tercih Bakanlığına intikal ettirilmesi için yönetim kurulunca 28.4.71 günlü toplantıda karar verildiğini belirtir, Cahit Direnin zimmet ve imniyeti suistimal olayları sonucu davacı A.Ş. zarara sokması olayında davacı şirketin durumu ve idare meclisi başkanı ve Genel Müdürü

ile idare meclisi üyelerinin yapması gereken görevleri göz önünde tutulunca her hangi bir şekilde sorumluluğu olmadığı ve sorumluluğu gerektirir bir halleri bulunmadığını Genel Kurulda ibra edilme emeli olayına gelince bunların tayini siyasi nedenlerle ilgili olduğunu ve sırf Genel Müdür ile yönetim kurulu üyelerini değiştirmek için ibra edilmediklerini açıklayarak aleyhlerine açılmış olan tazminat talep ve davasının reddini istemişlerdir.

Davacı şirketin statüsü ve yönetim kurulu karar defteri; bankanın ticari defterleri, müstenidatı, muavin defterleri üzerinde yapılan incelemeler sonunda bilirkişiler Emin Ergüven, Hürşit Songuroğlu, Süphü Duru tarafından verilen 20.II.974 günlü raporda Cahit Diren'in davacı şirketi zarara sokan ve kendi yararına zimmet olaylarını ortaya getiren işlemlerinin 5.4.969 günün itibaren başladığı zira bu vekaletname ile davacı şirket adına gümrük idaresinden yetmiş depozitoları çekme yetkisi tanındığından Parayı çekmek ve davacı şirkete yatırmak suretiyle zararın doğduğunu, hatta bazı olaylarda gümrük idaresine yatırılan paralardan sonra, gümrükten çekilen mallarla ilgili olarak bu malların gümrükten muaf olduğu hakkında muafiyet belgesini zamanında temin etmeyerek, depozitoların gümrük idaresinde irat kaydına sebep olduğunu bütün bu işlerde depozitoların ne olduğunu araştırma ile görevli olan davacı idarenin muhasebe servisinin (şubesinin) ilgisizliği zararın doğması ile çığırmasına sebep olduğunu belirtmişlerdir. Raporda belirtilen yazışmalarda zararın doğması ve doğduktan sonraki işlemlerle idare meclisinin irtibatlı temin edildiği idare meclisi üyelerine bilgi verildiği hakkında bir yazıya rastlanmamıştır. Davacı şirketin iş durumu görev tahsiri ve teşkilatı göz önünde tutulunca idare meclisi üyelerinin bu arada davallılar Ziyat Ebüzziye ile Mazhar Duruman'ın sorumluluğunu gerektirecek hiçbir görevi savsaklama veya başkaca bir halin bulunduğu kanaat verecek duruma rastlanmamıştır.

Aynı rapordan Cahit Diren'e vekaletname verilmesinde gerek yönetim müdür ve gerekse yönetim kurulunun iştiraki bulunmadığı gibi

973/48

Genel Müdür/dahi böyle bir işlemden haberi olduğuna delalet edecek ya-
zışmanın bulunmadığını anlaşılmaktadır.

Genel Müdürün iki sıfatı bulunmaktadır. Biri meclisi idare ü-
yeliği (başkanlığı) diğeri şirketin genel müdürü olması, şirket statü-
sünün incelenmesinde yönetim kurulunun görevleri daha ziyade karar al-
ma şirketin yapacağı işlerde yön verme memurları tayin etme gibi üst
mamelelerdir. Şirketin uzvularının çalışmalarını kontrol görevi ile,
görevlendirildiklerini belirten vahi ve ağırlık bir hükmü yoktur. Türk
Ticaret Kanununun verdiği yetkiler ise ancak şirket teşkilatının müsa-
de ettiği oranda yönetim kurulu imkanı verir çok geniş şapta iş yapan
birçok problemleri olan ve hatta bir hiyerarşinin mevcut olduğu kabul
edilen davacı şirkette yönetim kurulu üyesinden muhasebe servisi ile
ilgili bir şahsın sistimalini kontrol etmesi görevinin bulunduğu ve i-
bannifa etmediği düşünülmez. Muhasebe servisi ile ilgili şahsın göre-
vini sistimal etmesi halinde durumu bu servis tesbit edip bildirecek-
tir. Bunların ihmali varsa teftiş heyeti yıllık, teftişi ve muayenep-
lerin zaman zaman yapacakları kontroller ile tesbit edip durumu yön-
etim kuruluna getirecektir. Kendisinin bağlı olduğu umum müdürlük kis-
mine bildirecek umum müdürlük yolu ile yönetim kuruluna gelen olay ka-
rara bağlanacaktır.

Böyle bir intihalin mevcudiyeti iddia ve isbatedilmemiştir.
Yönetim kurulunun üyelerinin ücretlerinin tesbitine dair olan madde
(77.ci madde) dahi yönetim kurulunun faaliyetini ve üyenin yönetim ku-
ruluna istisnai ile orantılı kabul etmiştir. Bu nedenlerle dahi yön-
etim kurulunun uzaktan veya yakından zararları ilgisi bulunduğu kabul ü-
ne imkan görülememiştir.

Genel Müdür sıfatıyla davalılardan Lütfü Hızlan hakkındaki
dava gelince her ne kadar muhasebe kısmının bir takım yazıları ile
Cahit Diren'in durumu bildirilmiş isede (hesap işlerinin 23.5.967 gün
ve 1220 sayılı yazısı, 29.7.970 günlü yazısı gibi) bunlardan bir kıs-
mı (ikinci yazı) imtal müdürlüğü ile hukuk işleri müdürlüğüne "ağıl
tevessül edilmesi ve neticenin 10-12 günün kısırlık sürede umum müdürlü-

ğe bildirilmesinin istenmesi" gibi ehemmiyetli sayılan işlerle ilgili yerlere havale edildiği buna karşılık İsmail Müdürlüğünün 4.5.971 971 günlü yazısı ile Cahit Direni işinin ehli bir uzman olarak göstererek Umum Müdürü yanılttığı görülmüştür. Bu erada Cahit Direne ihtarnameleler çekildiği anlaşılmıştır. Umum Müdür 29.7.970 günlü yazının altına mesruhat verip hukuk işleri müdürlüğü ile İsmail Müdürlüğüne havale edince bu iki şubenin bütün defterleri ile olayı Umum Müdürlüğe getirmeleri ve alınacak tedbirlere başurmaları için yapılacak işleri Umum Müdüre bildirmeleri gerekirdi. Böyle bir bilgi verildiğine dair kayda raslanmamıştır. Umum Müdür dahi böyle mühim bir işi takip edip ne gibi işlerin yapılmasının sarahaten bildirilmesini ilgili şubelerden istemesi gerekirdi. Ancak bilirkişiler davacı şirketin teşkilatı bakımından Umum Müdürün bu işlerle ilgilenmesi imkânının az olduğunu belirtmişlerdir. Mahkememiz bu hususu bilirkişilerin ihtisasları ile ilgili bulunmuş mütalaalarına kabul etmiştir.

Umum Müdür A.Ş. n, üçüncü kişilerle yapılan komisyoncu, hizmet v.s. gibi aritlerden haberdar olması gerekir. Bu nedenle kendisinin iştirak etmediği toplantıda varara varılmış olsa dahi Cahit Diren'in muavvelisinin bir yıl daha uzatıldığından bilgisinin olması gerekir. Kendisinin izimli, hasta veya başkaca mazeret ile bulunmadığı zamanlarda şirket yönetimi ile ilgili işlemlerden haberi olması görevinin icabıdır. Karar defterlerini incelemeli, özel sekreterlik veya benzeri olan uzuvları ile bugibi muamelelerden bilgi sahibi olmalıdır. Bu hususlar şirket esas muavvelisinin 80.ci maddesi ile iktisadi devlet teşekkülleri hakkındaki kanununun hükmü gereğidir. Ancak yine yukarıda belirtildiği vechiyle davacı şirket kurulusunun iktisadi devlet teşkilatı olması ve geniş çapta iş yapan bir kuruluş olması ve Umum Müdürün hem yönetim kurulunun geniş işleri ile uğraşması için büyük yük altında bulunması gerekse kendisine intikal eden olayda birbirine ayrıntılı mütalaalar verilmesi ve işin tahkikine memur ettiği şubelerce sistematik olayına en isabetli yolu gösteren bir bilginin verilmemiş olması ve yapılması gereken olarak belirtilen ihtarnamelelerin çek-

bilmiş bulunması umum Müdür Lütfü Hızlanın sorumlu olamayacağı hususunda yetkili bilirkişiler mütalaaları mahkemece de kabul edilmiştir.

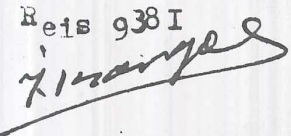
Rapora karşı davacı şirket vekilinin verdiği 8.1.975 günlü itiraz dilevgesinde belirtilen hususlar yukarıda açıklanmış ve karara mesnet olarak belirtilmiştir. Malzeme ihmal Müdürlüğü ile Mali İşler Müdürlüğünün yazıları ve bu yazılar üzerine evranın hıkmr işlerinede havaile edilmiş olması ve yapılması gereken hakkında bu şubelerce tam bilgi verilmemiş olması ve teşkilatın genişliği ile İktisadi Devlet Teşebbütü oluşu karşısında genel Müdürün işlerinin ehemmiyeti ve vnsati göz önünde tutulunca zararın oluşunda olsun zararın oluşundan sonra alınacak tedbirlerde olsun şirket zararının sorumluluğu altına somulacak bir durumun bulunmadığı kanaatine istinad edildiği ve kabul edildiği belirtilmiştir. Bu nedenle itirazları varit görülmemiştir.

Toplanan delillere göre davacının davası sabit olmuştur. Reddine karar verilmesi gerekmiştir.

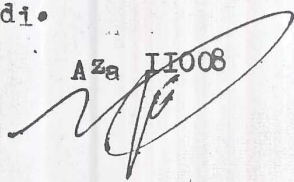
KARAR) Binaenaleyh yukarıda açıkladığı veçhiyle davacı D.B. Deniz Nakliyat T.A.Ş. nin davalılar Lütfü Hızlan, Ziyat Honzziya, Mazhar Durmanın meclisi idare üyeliği ve başkanlığı gibi görevlerini vasit, ihmal ve kasırlı olan hareketlerle ifa etmeleri böylece şirketi zarara soktukları iddiası ile açtığı 890.488 lira 70 kurusluk zarar ziyan davasından davalıların sorumlu olmaları veya ihmalleri bulunduğunun kabulüne imnan görülmüştür. ~~kararı~~ ~~verilmiştir~~ olduğundan tazminat davasının reddine davalılar tarafından yapılan (

2900) kurus mahkeme masraflı ile davalılar vekilleri için takdir edilen 49.000 lira vekalet ücretinin davacıya yükletilmesine peşin alınan herçtan alınması gereken (1500) kurus hercin çıkarılmasından sonra geri kalan (665650) kurus hercin ister halinde davacıya geri verilmesine yargıtay yolu aşık olarak 5.3.975 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Reis 9381

Aza 11008

Aza 10915

Katip

